

Wacław Siwak

Teologiczne znaczenie Maryjnego macierzyństwa w porządku łaski

---

Salvatoris Mater 13/3/4, 65-80

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na człowieka grzesznego i w ten sposób wyraził w formie błagalnej, że Maryja jest duchową Matką grzeszników. Następnie w „Modlitewniku Nowojki” Maryję nazwano Matką sierot, Matką miłą naszą, Matką najmiłościwszą, która ma nas ucieszyć macierzyńskim zmiłowaniem. Autor opiera to macierzyństwo duchowe Maryi nie tyle na tekstach objawionych, co raczej na przekonaniu, że Maryja opiekuje się po macierzyńsku ludźmi potrzebującymi takiej opieki, oczekującymi zlitowania i miłości. W modlitwie „Jezu Chryste, nasz miły Panie” Maryję nazwano Matką miłosierdzia dla ludzi. Biskup J. Wojtkowski zwraca uwagę, że Maryja wyprasza nam odpuszczenie grzechów oraz osiągnięcie zbawienia i że tutaj duchowe macierzyństwo zostało połączone z pośrednictwem łask⁷⁴. Z kolei w pieśni „Już się angeli weselą” mowa jest o macierzyństwie duchowym wobec Jana, bez rozszerzania go na wszystkich ludzi. W hymnie „O przenajświętsza Panno czysta” autor powiązał macierzyństwo duchowe Maryi „Matki miłościwej” z Jej pośrednictwem, oraz zwracając się do Maryi jako „Matki łaski pełnej” połączył je ze świętością Maryi. W tłumaczeniu polskim pieśni „Ave maris Stella” modlący się prosi, by Maryja *okazała się Matką, a zarazem Rzeczniczką u swego Syna, przez co łączy macierzyństwo duchowe z pośrednictwem oraz odwołuje się do macierzyństwa Bożego*. W przekładzie antyfony *Regina Coeli laetare*, tj. w parafrazie „Królowno niebieska, Matko chrześcijańska, wesel się”, autor przyjmuje macierzyństwo duchowe Maryi względem chrześcijan, a następnie odwołuje się do pośrednictwa łask i udziału w subiektywnym odkupieniu. Ponadto dołączono tytuł „Matki Króla Niebieskiego”, jako rację kierowanej prośby, przez co zaznaczono podwójną rolę Maryi: Królowej w niebie i Matki chrześcijan na ziemi. Również w „Pieśni o św. Annie” macierzyństwo duchowe Maryi łączy się ściśle z Jej pośrednictwem.

7. Podsumowanie

Czytelnik miał okazję zapoznać się z wieloma wypowiedziami różnych średniowiecznych autorów na temat duchowego macierzyństwa Maryi. Pochodzą one głównie z klasztorów benedyktyńskich, cysterskich, franciszkańskich i dominikańskich. Świadczą o tym, że mistrzowie duchowi zachęcali mnichów i zakonników, by odnosili się do Maryi jako swej duchowej Matki. Duchowe macierzyństwo Maryi uzasadniali fizycznym macierzyństwem wobec Jezusa, Zbawiciela i Głowy Kościoła, testamen-

⁷⁴ Por. TAMŻE, 22-23.

tem z krzyża, świadomością pośrednictwa Maryi. Maryja była już Matką duchową dla św. Jana Ewangelisty, a przez niego Matką wszystkich chrześcijan. Jako adoptowane dzieci chrześcijanie mogą się zwracać do swej Matki z duchowymi potrzebami, prosić o nawrócenie czy ochronę przed atakami zła i szatana, prosić o to, by Chrystus się w nich kształtował. Istotną funkcją tego przywileju Maryi jest Jej modlitwa wstawiennicza za duchowe dzieci u swego Syna, a także obrona, pocieszenie utraconych i przewodzenie braciom Jej Syna na drogach zbawienia. Macierzyństwo bywa przy tym łączone z pośrednictwem łask oraz Jej godnością królewską. Można zatem stwierdzić, że w średniowieczu istniała już świadomość, że „Matka Boga jest Matką naszą” i że od tamtej pory ta świadomość wciąż się rozwijała i umacniała.

Ks. prof. dr hab. Józef Warzeszak
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Warszawa)

ul. Kościuszki 85
PL – 04-545 Warszawa

e-mail: jwarzeszak@gmail.com

La maternità spirituale di Maria secondo i teologi medievali

(Riassunto)

L'insegnamento sulla maternità spirituale di Maria è presente ampiamente nella teologia medievale. L'autore divide il suo studio in questo modo. La prima parte riguarda lo sviluppo storico dell'argomento: 1) La maternità spirituale nella teologia monastica; 2) La maternità spirituale secondo l'insegnamento dei francescani e domenicani. Nella seconda parte l'autore si concentra sul contenuto biblico-teologico dell'insegnamento della teologia medievale: 1) La Madre di Dio e la Madre nostra; 2) La Madre della misericordia. La terza parte dell'articolo riguarda la teologia medievale polacca e del suo insegnamento sulla maternità spirituale di Maria.

Jedną z zasadniczych tez katolickiej mariologii jest prawda, że Maryja, Matka Boża, jest również Matką ludzi. Teologia różnie wyraża tę piękną prawdę, między innymi nazywa Maryję „duchową Matką”, a Jej macierzyństwo określa często jako: „macierzyństwo w porządku łaski”. W związku z powyższym warto postawić pytanie: Jaką teologiczną treść kryje w sobie ta formuła?

Nim jednak zaczniemy odpowiadać na postawione wyżej pytanie, stanowiące zarazem problem niniejszego artykułu, musimy wpiery wyjaśnić znaczenie tytułowych pojęć (1). Dopiero wtedy spróbujemy ukazać teologiczny fundament macierzyństwa w porządku łaski, jakim jest macierzyński udział Maryi w Chrystusowym dziele Odkupienia (2), następnie przedstawimy uroczystą proklamację duchowego macierzyństwa *Testamentem Jezusa* (3), oraz na koniec zaprezentujemy macierzyńską funkcję Maryi, którą Ona aktualnie pełni (4).

Ks. Wacław Siwak

1. Macierzyństwo Maryi w porządku łaski – wyjaśnienie pojęć

Teologiczne znaczenie Maryjnego macierzyństwa w porządku łaski

SALVATORIS MATER
13(2011) nr 3-4, 65-80

Słowo *‘porządek’* jest terminem wieloznacznym: w sensie logicznym wyraża właściwość zbioru, między którego elementami zachodzi relacja porządkująca; w sensie metafizycznym wyraża jedność w wielości, czyli taki układ bytów, który daje się ująć intelektualnie; w sensie filozofii przyrody wyraża to regularność zjawisk, która da się ująć w prawa¹.

‘Łaska’ w sensie teologicznym, według Rahnera, *oznacza zniżającą się, osobową, absolutnie niezasłużoną przychyłność Boga względem człowieka; oznacza także skutek tej przychyłności, w której Bóg udziela człowiekowi samego siebie*². Mówiąc innymi słowy: łaska w sensie pierwszorzędym to przychyłność i bezinteresowna życzliwość Boga w stosunku do człowieka. W takim przypadku łaska miałaby charakter, wymiar rzeczywistości osobowej i taką łaską byłby przede wszystkim sam Bóg. Być w stanie łaski oznacza tyle, co być przedmiotem życzliwości i przychyl-

¹ A. PODSIAD, Z. WIĘCKOWSKI, *Mały słownik terminów i pojęć filozoficznych dla studiujących filozofię chrześcijańską*, Warszawa 1983, kol. 280.

² K. RAHNER, H. VORGLIMLER, *Mały słownik teologiczny*, Warszawa 1996, kol. 253.

ności Boga. Ale łaska to także skutek tej życzliwości w człowieku, czyli wewnętrzna sprawiedliwość człowieka, pewna ontologiczna właściwość w człowieku powstająca na skutek Bożej życzliwości, coś co nazywamy „życiem nadprzyrodzonym” w człowieku. Jest to sens drugorzędny. Syntetyzując, można rzec, że łaska jest samoudzieleniem się Boga działającego w historii dla zbawienia ludzi, osiagającym swój szczyt w Jezusie Chrystusie, oraz to wszystko, co dzięki dziełu Zbawiciela otrzymuje człowiek w doczesności i wieczności.

Idea łaski Bożej jest pojęciem analogicznym do idei łaski ludzkiej. Poboięństwo istnieje w tym, że idea łaski ludzkiej wskazuje, iż nie wszystko dzieje się według praw mechaniki i jakiejś logicznej konieczności, że istnieje wolność i że pewne relacje osobowe są oparte na życzliwości osób, na dobroci. *‘Porządek łaski’* to inaczej sfera łaski, płaszczyzna łaski, świat łaski w sensie wyżej przedstawionym.

Według współczesnego Magisterium, a zwłaszcza w nauczaniu klasyka pojęcia, jakim był niewątpliwie bł. Jan Paweł II³, Maryja jest *Matką w porządku łaski*⁴; *Matką ludzkości w porządku łaski*⁵; *Matką łaski*⁶. Jej macierzyństwo względem ludzi występuje w „porządku łaski”⁷ lub w „ekonomii łaski”⁸. Znaczy to, że macierzyństwo Maryi jest w swej istocie „nadprzyrodzone”, należące do sfery działania łaski, rodzące w człowieku życie Boże⁹, przyczyniające się do duchowego wzrostu oraz do

³ W niniejszym opracowaniu zastosowano następujące skróty publikacji, zawierających nauczanie Jana Pawła II: APP II – *Anioł Pański z papieżem Janem Pawłem II*, t. 2, Libreria Editrice Vaticana 1986; APP III – *Anioł Pański z papieżem Janem Pawłem II*, t. 3, Libreria Editrice Vaticana 1989; NP II/1 – *Nauczanie Papieskie*, t. II, 1: 1979 (*styczeń - czerwiec*), Poznań 1990; NP IV/2 – *Nauczanie Papieskie*, t. IV, 2: 1981 (*lipiec - grudzień*), Poznań 1989; NP V/1 – *Nauczanie Papieskie*, t. V, 1: 1982 (*styczeń - maj*), Poznań 1993; OR – „L'Osservatore Romano” [wydanie polskie], 1980-; RM – *Encyklika Redemptoris Mater Ojca Świętego Jana Pawła II o Błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu Pielgrzymującego Kościoła*, Libreria Editrice Vaticana 1987.

Inne skróty: LG – *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium*, w: *Sobór Watykański II. Konstytucje Dekrety Deklaracje. Tekst polski*, Poznań 1986, 105-170; KKK – *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994. Pozostałe za: *Encyklopedia Katolicka. Wykaz skrótów*, Lublin 1993.

⁴ LG 61.

⁵ *Przesłanie gwadelupiańskie na rzecz ewangelizacji i integralnego postępu narodów Ameryki Łacińskiej* (Homilia na Mszy świętej z okazji 450 rocznicy objawień Matki Boskiej z Gwadelupy, 12.12.1981), NP IV/2, 420; *Macierzyństwo powierzone Maryi u stóp Krzyża* (Audiencja generalna, 11.05.1983), OR 4(1983) nr 5-6, 10; *Wstawiennictwo Matki Łaski Bożej* (Audiencja generalna, 24.09.1997), OR 18(1997) nr 11, 27.

⁶ *Oblicze Matki Odkupiciela* (25.10.1995), OR 17(1996) nr 1, 48.

⁷ Ostatnie słowa Chrystusa na krzyżu: «*Oto Matka twoja*» (Audiencja generalna, 23.11.1988), w: *Wierze w Jezusa Chrystusa Odkupiciela*, Watykan 1989, 533.

⁸ *Maryja, Matka Kościoła* (Watykan, 11.10.1987), APP III, 252.

⁹ *Ostatnie słowa Chrystusa na krzyżu: «Oto Matka twoja»...*, 533.

pogłębienia życia łaski w człowieku¹⁰, odnawiające nadprzyrodzone życie dusz ludzkich¹¹, odradzające wszystkich ludzi do nowego życia¹². Wypowiedzi te świadczą o przypisywaniu Maryi jakiegoś szczególniego wpływu na powstanie i rozwój życia łaski w człowieku. Oczywiście, Maryja nie jest dla ludzi źródłem życia nadprzyrodzonego (takim źródłem łaski jest Jezus Chrystus)¹³. Na czym więc miałby polegać Jej zbawienny wpływ?

Wydaje się, że najkrócej na to pytanie odpowiada ostatni Sobór w *Konstytucji dogmatycznej o Kościele* w numerach 61-62: *Błogosławiona Dziewica, przeznaczona od wieków razem z wcieleniem Słowa Bożego na Matkę Boga, stała się tu, na ziemi, z postanowienia Opatrzności Bożej, Matką Żywicielką Boskiego Odkupiciela, w sposób szczególny przed innymi szlachetną towarzyszką i pokorną służebnicą Pana. Poczynając, rodząc i karmiąc Chrystusa, ofiarowując Go w świątyni Ojcu i współcierpiąc ze swoim Synem umierającym na krzyżu, w całkiem szczególny sposób współpracowała w dziele Zbawiciela przez posłuszeństwo, wiarę, nadzieję i żarliwą miłość dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Dlatego stała się nam matką w porządku łaski¹⁴. To macierzyństwo Maryi w ekonomii łaski trwa nieustannie – poczynając od aktu zgody, którą z wiarą wyraziła przy zwiastowaniu i którą zachowała bez wahania pod krzyżem – aż do wiekuistego dopełnienia się zbawienia wszystkich wybranych. Wzięta do nieba, nie zaprzestała pełnić tej zbawczej roli, lecz poprzez swoje wielorakie wstawiennictwo ustawicznie wyjednuje nam dary wiecznego zbawienia. Dzięki macierzyńskiej miłości opiekuje się braćmi swego Syna, pielgrzymującymi jeszcze i narażonymi na niebezpieczeństwa i trudy, dopóki nie zostaną doprowadzeni do szczęśliwej ojczyzny¹⁵.*

Wczytując się w tekst soborowy, możemy skonstatować, że Matka w porządku łaski:

- to w pierwszym rzędzie Matka współpracująca z Chrystusem w Jego zbawczym dziele, w celu odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich;
- oraz Matka nieustannie uzyskująca swoim wstawiennictwem u Boga w niebie nadprzyrodzone łaski, których celem jest osiągnięcie zbawienia wiecznego przez braci Jej Syna.

¹⁰ *Oblicze Matki Odkupiciela...*, 48.

¹¹ *Przesłanie gwadelupiańskie...*, 420; por. *Macierzyństwo powierzone Maryi u stóp Krzyża...*, 10.

¹² *Wstawiennictwo Matki Łaski Bożej...*, 27.

¹³ S.C. NAPIÓRKOWSKI, *Maryja nasza Matka*, w: *Być chrześcijaninem dziś. Teologia dla szkół średnich*, red. M. RUSECKI, Lublin 1994, 243.

¹⁴ LG 61.

¹⁵ TAMŻE, 62.

Wydaje się, że są to dwie podstawowe perspektywy rozumienia maryjnego macierzyństwa w porządku łaski: perspektywa, nazwijmy ją: historyczno-charytologiczna – czyli macierzyństwo Maryi w porządku łaski już zrealizowane, co sprowadza się do kwestii macierzyńskiego udziału Maryi w Chrystusowym dziele Odkupienia; oraz perspektywa aktualno-charytologiczna – czyli macierzyństwo Maryi w porządku łaski ciągle trwające, które syntetyzuje się w zagadnieniu wstawienniczego pośrednictwa macierzyńskiego. Ta pierwsza stanowi niejako teologiczny fundament maryjnego macierzyństwa w porządku łaski, ta druga jest zasadniczym sposobem jego realizacji.

Oczywiście koniecznie trzeba zauważyć i umieścić między dwiema wyżej wymienionymi perspektywami, bardzo istotny historiozbawczy moment uroczystej proklamacji macierzyństwa Maryi w porządku łaski, która była wypowiedziana z wysokości krzyża tzw. *Testamentem Jezusa*: «*Niewiasto, oto syn Twój [...] «Oto Matka twoja»* (J 19, 26-27).

2. Macierzyństwo Maryi w porządku łaski już zrealizowane – współpracownica w dziele Odkupienia

Sobór Watykański II¹⁶, a za nim bł. Jan Paweł II, wiąże ściśle macierzyństwo Maryi w porządku łaski z Jej udziałem w Odkupieniu dokonanym przez Chrystusa¹⁷, z Jej współpracą z dziełem Zbawiciela w duchowym odrodzeniu ludzkości¹⁸. Wspaniałym owocem tej współpracy jest powszechne macierzyństwo¹⁹. Dlaczego tak?

Odpowiadając, zauważmy najpierw podstawową prawdę teologiczną, że jedynym Odkupicielem człowieka jest Jezus Chrystus, który w pełni dokonał tego dzieła w sobie – poprzez misterium Wcielenia i przez siebie – poprzez misterium ofiary Krzyża. W obu momentach historiozbawczych (Wcielenie i Krzyż) istotą odkupieńczego dzieła Wcielonego Syna Bożego jest posłuszeństwo okazane Ojcu. Przyjście na świat Syna Bożego w misterium Wcielenia było wyrazem Jego posłuszeństwa (Hbr 10, 5-7). Tak samo Jego ziemskie życie (Mk 14, 36), aż po cierpienia i śmierć krzyżową (Flp 2, 8), było ostatecznym wyrazem postawy całko-

¹⁶ TAMŻE, 61.

¹⁷ *Wstawiennictwo Matki Łaski Bożej...*, 27.

¹⁸ *Maryja jako Pośredniczka* (Audiencja generalna, 1.10.1997), OR 19(1998) nr 1, 39.

¹⁹ *Maryja – szczególna współpracowniczka odkupienia* (Audiencja generalna, 9.04.1997), OR 18(1997) nr 6, 45.

witego posłuszeństwa wobec Ojca (Mk 14, 36). Można przyjąć za Ireneuszem, że Chrystus jako *nowy Adam* swoim posłuszeństwem odwrócił (*recirculatio*) losy całej ludzkości, skalane nieposłuszeństwem pierwszego i każdego człowieka. W jednym i drugim wydarzeniu historiozbawczym Maryja miała swój udział.

2.1. Matka w porządku łaski w tajemnicy Wcielenia

Chrystus dokonał dzieła Odkupienia w sobie, czyli w swej strukturze bytowej – w tajemnicy Wcielenia doskonale zjednoczył naturę Boską i ludzką. Można zasadnie twierdzić, że dokonał wtedy zjednoczenia dwu poważnionych światów, zawierając Nowe Przymierze, które jest przywróceniem zerwanej przez grzech więzi ludzkości z Bogiem. W takim rozumieniu Chrystus jest Odkupicielem w sensie bytowym – czyli innymi słowy – odkupił ludzi przez to, Kim był (ten wymiar odkupieńczego dzieła Chrystusa akcentuje bardziej teologia wschodnia). Bóg stał się człowiekiem, czyli w sposób najpełniejszy i niewyobrazalny udzielił się ludziom. Według encykliki *Dominum et Vivificantem: Duch Święty, który – jako współistotny Ojcu i Synowi – jest w absolutnej tajemnicy Trójjedynego Boga: Osobą-Miłością, Darem nie stworzonym, a zarazem bezpośrednim źródłem wszelkiego obdarowania, jakie pochodzi od Boga – w porządku stworzenia; jest też bezpośrednią zasadą i jakby podmiotem samoudzielania się Boga w porządku łaski. Tajemnica Wcielenia stanowi zenit owego obdarowania, stanowi zenit samoudzielania się Boga w porządku łaski. Poczucie bowiem i narodziny Jezusa Chrystusa są największym dziełem, jakiego dokonał Duch Święty w dziejach stworzenia oraz w dziejach zbawienia: szczytem łaski – gratia unionis, źródłem wszelkiej innej łaski, jak wyjaśnia św. Tomasz (*Summa theologiae* III, q. 2, aa. 10-12; q. 6, a. 6; q. 7, a. 13)²⁰. W podobnym duchu napisał Jan Paweł II w *Redemptoris Mater: Zbawcze udzielanie się Boga, życia Bożego całemu stworzeniu – a bezpośrednio człowiekowi – osiąga w tajemnicy Wcielenia jeden ze swych punktów szczytowych*²¹.*

Maryja w tę tajemnicę zenitu *samoudzielania się Boga w porządku łaski* wpisuje się poprzez swoją posługę macierzyńską. Sobór naucza: *Ojciec Miłosierdzia pragnął, by Wcielenie poprzedziła zgoda tej, która została przeznaczona na matkę, aby w ten sposób, podobnie jak kobieta przyczyniła się do śmierci, tak również kobieta przyczyniła się do życia*²². Do-

²⁰ Encyklika *Dominum et vivificantem* (18.05.1986), 50; por. List apostolski *Tertio millennio adveniente* (10.11.1994), 44.

²¹ RM 9.

²² LG 56.

piero po wolnym, świadomym akcie przyzwolenia, nastąpiła realizacja zbawczego Wcielenia. *Fiat* Maryi, jak podkreślał bł. Jan Paweł II w *Redemptoris Mater, zdecydowało od strony ludzkiej o spełnieniu się Bożej tajemnicy*²³, innymi słowy, bez *fiat* Maryi, które było aktem wiary Maryi, a jednocześnie było zgodą, którą Ona wyraziła w imieniu całej reprezentowanej przez siebie ludzkości²⁴, nie byłoby Wcielenia, nie byłoby owego szczytu samoudzielania się Boga stworzeniu.

Fakt poczęcia i zrodzenia Odkupiciela jest zarazem pierwszym przejawem zbawiennego wpływu Maryi na rodzenie się w ludziach życia łaski. Błogosławiony Jan Paweł II, za św. Grzegorzem z Nysy, nazywa Maryję „Matką życia”. Choć „życia” pisze małą literą, to jednak chodzi mu o Chrystusa. „Matka życia” znaczy „Matka Chrystusa”. Za taką interpretacją przemawia zdanie Gueryka d’Igny († 1157 r.): *Jest Ona Matką życia, z którego czerpią życie wszyscy ludzie: rodząc z siebie to życie, w pewien sposób odrodziła wszystkich, którzy je przeżywają. Tylko jeden został zrodzony, ale wszyscy zostali odrodzeni*²⁵. Macierzyństwo Maryi względem ludzi w porządku łaski wyraża się przede wszystkim przez poczęcie i zrodzenie samego Źródła łaski, którym jest Wcielony Syn Boży oraz macierzyńską troskę o Niego *przez gesty typowe dla każdej matki, poczynając od najprostszych aż po najtrudniejsze*²⁶.

Według św. Pawła, Bóg w pełni czasu zesłał Syna swego, zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod Prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo (Ga 4, 4-5). Syn Boży, stając się człowiekiem, wypełnił odwieczny zamysł Ojca, aby człowiek mógł otrzymać przybrane synostwo, co stanowi niejako rdzeń zbawienia²⁷. Dzieło zbawienia, zdaniem bł. Jana Pawła II, jest *dziełem usynowienia człowieka przez Boga*²⁸. Dzięki Wcieleniu staliśmy się dla Boga „synami w Synu”²⁹ i „dziećmi w Synu”³⁰. Stąd też wraz z macierzyństwem fizycznym wobec Syna Bożego rozpoczęło się duchowe ma-

²³ RM 13.

²⁴ KKK 511.

²⁵ *In Assumpt.* I, 2, PL 185, 188; *Oblicze Matki Odkupiciela...*, 48.

²⁶ *Wstawienictwo Matki Łaski Bożej...*, 27.

²⁷ *Kościół patrzy na Maryję z nadzieją* (Msza św. w uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki w Bazylice św. Piotra, 1.01.1992), OR 13(1992) nr 2, 31.

²⁸ *Tajemnica domu nazaretańskiego* (Msza św. w sanktuarium loretańskim, 10.12.1994), OR 16(1995) nr 2, 33.

²⁹ *Małżeństwo winno być znakiem miłości pomiędzy Chrystusem i Kościołem* (Homilia, Faenza, 10.05.1986), OR 7(1986) nr 5, 16; „*Synowie w Synu*” - *stajemy się dziećmi Bożego upodobania* (Pasterka w Bazylice św. Piotra, 25.12.1990), OR 11(1990) nr 12, 4.

³⁰ *Tajemnica miłości Boga* (San Marino, 29.08.1982), APP II, 116.

cierzyństwo Maryi wobec ludzi³¹. Jezus przez Wcielenie stał się bratem ludzi, a Ona jako Jego Matka stała się Matką braci swego Syna: *Maryja jest Matką wszystkich ludzi, ponieważ jest Matką Syna Bożego. A Bóg stał się człowiekiem, a więc i bratem wszystkich ludzi. Ponad wszelkimi granicami ras, narodów i państw rozpościera się opiekuńczy płaszcz Matki Pana*³². *Maryja jest Matką odkupionej ludzkości, gdyż jest Matką Chrystusa Odkupiciela*³³.

Stąd nie mamy najmniejszej wątpliwości, że pierwszym i podstawowym fundamentem macierzyństwa Maryi w porządku łaski jest tajemnica Wcielenia³⁴, powiązanie macierzyństwa duchowego Maryi z Jej Bożym macierzyństwem³⁵, mówiąc językiem *Redemptoris Mater*: *To Maryjne macierzyństwo «w porządku łaski» wyłonilo się z Jej Boskiego macierzyństwa*³⁶.

2.2. Matka w porządku łaski w tajemnicy Krzyża i innych zbawczych misteriów

Chrystus dokonał Odkupienia przez siebie, czyli w swoim czynie, którego szczytem było złożenie na krzyżu *Bogu samego siebie jako nieskalaną ofiarę* (Hbr 9, 14). W takim rozumieniu Chrystus jest Odkupicielem w sensie moralnym – czyli innymi słowy – odkupił ludzi przez to, co czynił (ten wymiar akcentuje bardziej teologia zachodnia).

Również w misterium Chrystusowego Krzyża Maryja wpisuje się przez akt swojej zgody. W Zwiastowaniu chodziło o zgodę na życie; na Golgocie zaś była to zgoda na ludzką śmierć Chrystusa dla Odkupienia świata. Między wydarzeniem Zwiastowania a wydarzeniem spod krzyża istnieje genetyczna ciągłość. Maryjny akt ofiary i oddania pod krzyżem Papież postrzega jako przedłużenie Jej *fiat* Zwiastowania³⁷; podobnie postrzega Maryjne milczenie u stóp krzyża jako dopełnienie i wypełnienie *fiat* Zwiastowania³⁸. Stąd też powszechne macierzyństwo Maryi

³¹ *Znaczenie Macierzyństwa dla społeczeństwa i dla rodziny* (Audiencja generalna, 10.01.1979), NP II/1, 17; *Odblask słodczy Maryi na obliczu każdej matki* (Do młodzieży w Bazylice Watykańskiej, 10.01.1979), NP II/1, 20.

³² *Tutaj istnieje już zjednoczona Europa* (Homilia wygłoszona podczas Laudesów, Kevelaer, 2.05.1987), OR 8(1987) nr 7, 27.

³³ *Odnajdywanie śladów Boga Żywego* (Monte Chétif (Aosta), 7.09.1986), APP III, 121.

³⁴ J. STÖHR, *Mutterschaft, geistliche*, w: *Marienlexikon*, t. 4, St. Ottilien 1992, 561.

³⁵ *Przesłanie gwadelupiańskie na rzecz ewangelizacji...*, NP IV/2, 420.

³⁶ RM 22.

³⁷ *Ostatnie słowa Chrystusa na krzyżu: «Oto Matka twoja»...*, 533.

³⁸ *Mexico semper fidelis* (Homilia wygłoszona podczas pierwszej Mszy świętej sprawowanej przez Ojca świętego na ziemi meksykańskiej w katedrze metropolitalnej w Meksyku, 26.01.1979), NP II/1, 65.

w porządku duchowym nazywa: *ostatnią konsekwencją współuczestnictwa Maryi w dziele Jej Boskiego Syna, współuczestnictwa zapoczątkowanego przez pełną wzruszenia radość Zwiastowania i trwającego aż po bezgraniczne cierpienie na Kalwarii*³⁹. Maryja, mówiąc językiem ostatniego Soboru, z miłością zgodziła się na *ofiarowanie zrodzonej z Niej Żertwy*⁴⁰. Oczywiście, nie czyniła tego bez emocji. Była przecież Matką, która patrzyła na okrutne cierpienia i śmierć ukochanego, niewinnego Dziecka. Wszystko to stało się powodem Jej boleści. Wiedząc, że cierpienie, wedle katolickiej nauki, przeżywane z poddaniem się woli Bożej i w zjednoczeniu z cierpieniami Odkupiciela nabiera wartości zbawczej (Kol 1, 24), można za *Salvifici doloris* twierdzić, że *na Kalwarii cierpienie Matki, u boku cierpiącego Jezusa, osiągnęło stopień przechodzący wszelką ludzką wyobraźnię; było ono jednak w tajemniczy i nadprzyrodzony sposób owocne dla Odkupienia świata*⁴¹. Udział Maryi w tajemnicy naszego Odkupienia możemy sprowadzić więc do Jej wolnego *fiat* wypowiedzianego w duchu wiary, w imieniu całej ludzkiej natury, w Nazarecie i na Kalwarii. Zgoda stanowi istotę tego udziału, podobnie jak istotą samego dzieła Chrystusa było Jego *fiat* wypowiedziane Ojcu poprzez misterium Wcielenia oraz ofiarę na krzyżu. Zgoda Maryi umożliwiła realizację zgody Słowa Przedwiecznego na przyjęcie ciała, w którym z posłuszeństwa złożył On odkupieńczą ofiarę z siebie za grzechy ludzi, a którą Maryja w pełni akceptowała, nie bez macierzyńskiego bólu serca, który dopełniał braki udreń Chrystusowej męki, zwłaszcza w wymiarze kobiecego człowieczeństwa.

Obecności Maryi w tajemnicy Chrystusowego Odkupienia nie ograniczamy tylko do tych dwóch fundamentalnych momentów historiozbawczych, jakimi były: Wcielenie i Ofiara krzyża. Każde działanie Chrystusa, poczynawszy od Wcielenia aż po Paruzję, ma charakter zbawczy i pośredniczący zarazem, stąd Jej obecność w tych wydarzeniach staje się fundamentem także dla Jej macierzyństwa w porządku łaski. Sobór jasno orzekł, że *Maryja, poczynając, rodząc i karmiąc Chrystusa, ofiarowując Go w świątyni Ojcu i współcierpiąc ze swoim Synem umierającym na krzyżu, w całkiem szczególny sposób współpracowała w dziele Zbawiciela przez posłuszeństwo, wiarę, nadzieję i żarliwą miłość dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Dlatego stała się nam*

³⁹ *Macierzyństwo powierzone Maryi u stóp Krzyża* (Audjencia generalna, 11.05.1983), OR 4(1983) nr 5-6, 10.

⁴⁰ LG 58.

⁴¹ List apostolski *Salvifici doloris Ojca świętego Jana Pawła II o chrześcijańskim sensie ludzkiego cierpienia* (11.02.1984), 25 (dalej: SD).

matką w porządku łaski⁴². Błogosławiony Jan Paweł II mówił również o macierzyńskim uczestnictwie w życiu Jezusa, o macierzyńskim współdziałaniu z całym posłannictwem Zbawiciela⁴³. Parafrazując jego myśl, można rzec za o. prof. Napiórkowskim, iż *Maryja przez macierzyństwo uczestniczyła w zbawczych misteriach Chrystusa, przez macierzyństwo w stosunku do Niego stała się też Matką w stosunku do nas w porządku łaski* (RM 38)⁴⁴.

Wczytując się w przytoczony w powyższym akapicie tekst soborowy, warto zauważyć jeszcze, że współpraca Maryi z Chrystusem w dziele odnowienia życia dusz ludzkich opierała się na ewangelicznych cnotach: posłuszeństwa, wiary, nadziei i miłości. To dzięki tak rozumianej współpracy *Maryja otrzymała dar powszechnego macierzyństwa duchowego; zjednoczona z Chrystusem w dziele zbawienia, które jest także duchowym odrodzeniem ludzkości, staje się Matką wszystkich ludzi odrodzonych do nowego życia*⁴⁵.

3. Macierzyństwo Maryi w porządku łaski uroczyście proklamowane – *Testament Jezusa* (J 19, 27)

Macierzyństwo Maryi w porządku łaski, zasadzające się na Jej aktywnym udziale w dziele Odkupienia zostało uroczyście ogłoszone przez Chrystusa z wysokości krzyża słowami: «*Niewiasto, oto syn Twój*». [...] «*Oto Matka twoja*» (J 19, 26-27), które określamy często mianem *Testamentu Jezusa*.

Błogosławiony Jan Paweł II upatrywał podstawy mówienia o duchowym macierzyństwie Maryi przede wszystkim w ofiarowaniu przez Jezusa umiłowanego ucznia swej Matce w czasie męki krzyżowej⁴⁶. Słowa Jezusa „oto syn Twój, oto Matka twoja” nie miały charakteru czy-

⁴² LG 61.

⁴³ RM 39.

⁴⁴ S.C. NAPIÓRKOWSKI, *Matka naszego Pana (problemy - poszukiwania - perspektywy)*, Tarnów 1992, 173.

⁴⁵ *Wstawienictwo Matki Łaski Bożej...*, 27.

⁴⁶ Encyklika *Redemptor hominis* (4.03.1979), 22; SD 26; *Odblask słodczy Maryi na obliczu każdej matki...*, 20-21; *Co znaczy poświęcić świat Niepokalanemu Sercu Maryi* (Homilia podczas mszy św. w Fatimie, 13.05.1982), NP V/1, 702; *Ostatnie słowa Chrystusa na krzyżu: «Oto Matka twoja»...*, 531-535; *Znaczenie Macierzyństwa dla społeczeństwa i dla rodziny* (Audiencja generalna, 10.01.1979), NP II/1, 17; *Błogosławiona Dziewica Maryja a życie konsekrowane* (Audiencja generalna, 29.03.1995), w: *Wierzę w Kościół jeden, święty, powszechny i apostołski*, Watykan 1996, 561-562; *Macierzyństwo powierzone Maryi u stóp Krzyża* (Audiencja generalna, 11.05.1983), OR 4(1983) nr 5-6, 10; «*Oto Matka twoja*» (Audiencja generalna, 7.05.1997), OR 18(1997) nr 8-9, 44.

sto osobistego, ale były proklamowaniem macierzyństwa Maryi w stosunku do wszystkich wierzących.

Argumentując za powyższą tezę, warto zauważyć, odwołując się do współczesnej mariologii biblijnej, powiązanie opisu sceny pod krzyżem z opisem godów w Kanie, oraz dostrzec schemat objawienia w *Testamencie Jezusa*, czyli pewien wzór literacki, używany przez natchnionych autorów do przekazania objawienia jakiejś ważnej funkcji (wcześniej nieznannej) pewnej postaci, którą widzi osoba wypowiadająca uroczystą proklamację, zaczynającą się od słów „oto” (por. J 1, 29; J 1, 35-36; J 1, 47). Dokładnie taki schemat występuje u J 19, 26-27, dzięki czemu w słowach skierowanych do Maryi dopatrujemy się objawienia ważnej, nowej historiozbowczej misji Matki Chrystusa. Prawdę tę podkreśla również zdanie, które występuje zaraz po *Testamencie Jezusa*: *Potem Jezus świadom, że już wszystko się dokonało, aby się wypełniło Pismo, rzekł: «Pragnę»* (J 19, 28). Zauważmy, że Jezus był świadom, iż „wszystko się dokonało”, po wypowiedzeniu słów: «*oto syn Twój*» [...] «*oto Matka twoja*». Dopiero wtedy Jezus jest świadom, że dzieło zbawienia zostało uzupełnione jeszcze jednym ważnym gestem i teraz dopiero wszystko zostało dokonane⁴⁷.

Zdaniem bł. Jana Pawła II słowa wypowiedziane przez Chrystusa do Matki w godzinie Krzyża *ustanawiają* niejako *‘miejsce Maryi w życiu uczniów Chrystusowych’*. *Mówią one [...] o nowym macierzyństwie Matki Odkupiciela. Jest to właśnie macierzyństwo duchowe, które zrodziło się w głębi tajemnicy paschalnej Odkupiciela świata. Jest macierzyństwem w porządku łaski, ponieważ wyjednywa dar Ducha Świętego, który wzbudza nowych synów Bożych odkupionych Chrystusową ofiarą: tego Ducha, którego Maryja również otrzymała wraz z Kościołem w dniu Pięćdziesiątnicy*⁴⁸.

Jaki zakres ma macierzyństwo Maryi uroczyste proklamowane przez Jezusa z wysokości Krzyża? Wczytując się w teksty magisterialne, można twierdzić, że macierzyństwo Maryi w porządku łaski posiada wymiar uniwersalny, ogarnia wszystkich ludzi. Za takim rozumieniem Maryjnego macierzyństwa w porządku łaski, zdaniem bł. Jana Pawła II, przemawiają dwa argumenty. Pierwszy z nich jest argumentem natury biblijno-egzegetycznej: umiłowany uczeń z Ewangelii Janowej jest postacią typologiczną o znaczeniu powszechnym, stąd też słowa Jezusa wypowiedziane na Kalwarii: «*Niewiasto, oto syn Twój*» (J 19, 26) należy inter-

⁴⁷ G. BARTOSIK, *Z Niej narodził się Jezus. Szkice z mariologii biblijnej*, Niepokalaków 1996, 80-82.

⁴⁸ RM 44.

pretować szerzej jako wyraz woli ofiarowania Maryi jako Matki wszystkim ludziom. Drugi jest argumentem natury bardziej teologicznej, wynikający z uniwersalności odkupieńczego dzieła Chrystusa i świadomej współpracy Maryi w tym dziele⁴⁹. Ten drugi argument został wyakcentowany w maryjnej encyklice bł. Jana Pawła II: *Taki uniwersalny wymiar zyskało macierzyńskie pośrednictwo Służebnicy Pańskiej wraz z odkupieńczą śmiercią Jej Syna, ponieważ dzieło Odkupienia ogarnia wszystkich ludzi*⁵⁰. Skoro zbawcze dzieło Chrystusa ma wymiar powszechny – dotyczy wszystkich; Maryja w tym dziele aktywnie uczestniczy; to Jej macierzyństwo w porządku łaski, które swój teologiczny fundament ma właśnie w owym uczestnictwie – ma również wymiar powszechny – dotyczy wszystkich.

4. Macierzyństwo Maryi w porządku łaski trwa ciągle jako wstawiennicze pośrednictwo macierzyńskie

Podążając tokiem dotychczasowego wyводу, można stwierdzić, że macierzyństwo Maryi w porządku łaski wiąże się ściśle z Jej udziałem w dziele zbawienia dokonany przez Chrystusa, które jest w swej istocie duchowym odrodzeniem ludzkości. To macierzyństwo wobec wszystkich ludzi odrodzonych do nowego życia, zapoczątkowane w misterium Wcielenia i uroczyste ogłoszone z wysokości krzyża trwa nadal. Zgodnie z nauczaniem Soboru: *To macierzyństwo Maryi w ekonomii łaski trwa nieustannie – poczynając od aktu zgody, którą z wiarą wyraziła przy zwiastowaniu i którą zachowała bez wahania pod krzyżem – aż do wiekuistego dopełnienia się zbawienia wszystkich wybranych. [...] Dzięki macierzyńskiej miłości opiekuje się braćmi swego Syna, pielgrzymującymi jeszcze i narażonymi na niebezpieczeństwa i trudy, dopóki nie zostaną doprowadzeni do szczęśliwej ojczyzny*⁵¹. Jest to więc jakaś macierzyńska opieka, świadczona pomoc tym wszystkim, którzy znajdują się

⁴⁹ Stwierdzając, że Maryja jest dla nas „matką w porządku łaski” Sobór podkreśla, że Jej macierzyństwo nie ogranicza się tylko do uczniów, jakby mogło wynikać z zawężonej interpretacji słów Jezusa wypowiedzianych na Kalwarii: «Niewiasto, oto syn Twój» (J 19, 26). Tymi słowami bowiem Ukrzyżowany ustanowił głęboką wewnętrzną więź między Maryją a umiłowanym uczniem, który jest postacią typologiczną o znaczeniu powszechnym, zamierzając w ten sposób dać Ją jako Matkę wszystkim ludziom. Z innej strony, powszechne oddziaływanie odkupieńczej ofiary i świadome współdziałanie Maryi z ofiarą Chrystusa nie pozwala na jakiekolwiek ograniczenie zasięgu Jej macierzyńskiej miłości. *Wstawiennictwo Matki Łaski Bożej...*, 27.

⁵⁰ RM 40.

⁵¹ LG 62.

w niebezpieczeństwie, zwłaszcza wówczas, gdy stawką jest ich wieczne zbawienie. Macierzyńska troska Maryi o ludzi w kontekście życia wiecznego nabiera szczególnego akcentu we właściwym rozumieniu Jej macierzyństwa w porządku łaski.

W czym się przejawia to macierzyńskie zatroskanie Maryi? Wczytując się w teksty nauczania bł. Jana Pawła II, nietrudno zauważyć jakby treściowy znak równości postawiony między takimi pojęciami jak: *macierzyństwo w porządku łaski*, *duchowe macierzyństwo*, *pośrednictwo*. Papież dokonał swoistej syntezy tych kategorii, wprowadzając pojęcie *pośrednictwa macierzyńskiego*⁵². Tradycyjna mariologia zasadniczo oddzielała duchowe macierzyństwo Maryi od Jej pośrednictwa, które stało się jakąś osobną, dodatkową funkcją obok macierzyństwa. Zdaniem ks. Kazimierza Machety papież łączy ściśle te dwie rzeczywistości⁵³. Zauważmy również, że dawna teologia ziemski etap zaangażowania Maryi w dzieło Chrystusa określała mianem *cooperatio*, a czasy po Wniebowstąpieniu i Wniebowzięciu *mediatio*. Trzeba raczej przyjąć, za bł. Janem Pawłem II, że *Maryjne pośrednictwo na ziemi i pośrednictwo w niebie to jeden i ten sam strumień osobistego zaangażowania człowieka w zbawcze działanie Boga*⁵⁴.

Czym jest więc owo macierzyńskie pośrednictwo dziś? Najkrócej rzecz ujmując, jest ono w swej istocie wstawiennictwem u Boga. Kilka zdań 40 numeru *Redemptoris Mater* niech posłuży za ilustrację: *Macierzyństwo Jej – po odejściu Syna – pozostaje w Kościele jako pośrednictwo macierzyńskie: wstawiając się za wszystkimi swoimi dziećmi, Matka współdziałała w zbawczym dziele Syna [...]. W tym charakterze «wstawiennictwa», które po raz pierwszy zaznaczyło się w Kanie Galilejskiej, pośrednictwo Maryi trwa nadal w dziejach Kościoła i świata. [...] W ten sposób macierzyństwo Maryi trwa stale w Kościele jako wstawiennicze pośrednictwo*⁵⁵. Nie mamy najmniejszej wątpliwości, że maryjne macierzyństwo w porządku łaski realizuje się głównie dzięki Jej aktywnemu wstawiennictwu, które Kościół wyraża przy pomocy takich pojęć jak: orędownictwo, wspomóżycielstwo, pośrednictwo. W odniesieniu do Maryi są one różnymi, słownymi sposobami wyrażania tej samej prawdy.

Maryja po swoim Wniebowzięciu pozostaje nadal w ścisłej komunii z Chrystusem, Jej Synem. Chrystus, według *Listu do Hebrajczyków*

⁵² RM 38.

⁵³ K. MACHETA, *Macierzyńskie pośrednictwo Maryi w świetle encykliki Redemptoris Mater Jana Pawła II*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 36(1989) z. 2, 79.

⁵⁴ W. ŁASZEWSKI, *Pośrednictwo szczególne i wyjątkowe*, w: *Matka Odkupiciela. Tekst i komentarz*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, Lublin 1993, 111.

⁵⁵ RM 40.

żyjący na wieki, posiadający kapłaństwo nieprzemijające, *zbawić na wieki może całkowicie tych, którzy przez Niego zbliżają się do Boga, bo zawsze żyje, aby się wstawiać za nimi* (Hbr 7, 25). Z postanowienia Ojca Niebieskiego z kapłańskim wstawiennictwem Odkupiciela zostało połączone macierzyńskie orędownictwo Maryi.

Błogosławiony Jan Paweł II zauważa również, że *Maryja spełnia swoje zadanie «Orędowniczki» we współpracy zarówno z Duchem Pocieszycielem, jak i z Tym, który wstawiał się za swoich prześladowców* (por. Łk 23, 34) *i którego Jan nazywa naszym «rzecznikiem wobec Ojca»* (por. 1 J 2, 1)⁵⁶. Analogia ta w odniesieniu do Maryi przybliżyła nam znaczenie Jej orędownictwa jako wstawiennictwa za ludźmi wobec Ojca, podobnie jak Jezus jest „rzecznikiem wobec Ojca” z racji wstawiania się za swoimi prześladowcami. W tym miejscu na uwagę zasługuje również pneumatologiczna interpretacja orędownictwa Matki Bożej. Funkcję tę spełnia we współpracy z Duchem Pocieszycielem. W tej samej katechezie można znaleźć stwierdzenie, że *Maryja sprawuje funkcję orędowniczki w Duchu Świętym: Wszedłszy do wiekuistego Królestwa Ojca, Maryja jest bliżej swojego Boskiego Syna i – tym samym – każdego z nas, może zatem sprawować w Duchu Świętym i w sposób bardziej skuteczny funkcję Matki-Orędowniczki, powierzoną Jej przez Opatrzność Bożą*⁵⁷. W encyklice *Redemptoris Mater* Papież wyraźnie nauczał, że *zbawczy wpływ Maryi na wiernych podtrzymywany jest przez Ducha Świętego, który jak zaciemnił Dziewicę Maryję, dając początek Jej Boskiemu macierzyństwu, tak nadal Jej towarzyszy w trosce o braci Jej Boskiego Syna*⁵⁸.

5. Zakończenie

Podsumowując nasze rozważania, należy stwierdzić, że macierzyństwo Maryi w porządku łaski można rozumieć, po pierwsze w tym sensie, że samo w sobie ma ono charakter nadprzyrodzony, należy do sfery łaski; oraz, po drugie, w stosunku do ludzi polega na pełnieniu przez Maryję macierzyńskiej funkcji, mającej wpływ na powstanie i rozwój życia łaski (życia nadprzyrodzonego) w człowieku. Ów zbawienny wpływ, ujmując zagadnienie w kluczu historiozbawczym, polegał na aktywnym uczestnictwie Maryi w Chrystusowym dziele Odkupienia, zwłaszcza

⁵⁶ *Wstawiennictwo Matki Łaski Bożej...*, 27.

⁵⁷ TAMŻE.

⁵⁸ RM 38.

w dwu jego zasadniczych momentach historiozbawczych, jakimi były: Wcielenie oraz krzyżowa Ofiara.

W pierwsze z nich, będące punktem szczytowym samoudzielenia się Boga (Łaski niestworzonej) stworzeniu, Maryja wpisuje się poprzez swoje *fiat*, wyrażające Jej wiarę oraz zgodę w imieniu ludzkości na Wcielenie Syna Bożego i przyjęcie jego zbawiennych skutków, a zarazem warunkujące realizację misterium Wcielenia. Innymi słowy, poczęcie i zrodzenie Odkupiciela – Źródła łaski jest pierwszym przejawem zbawienego wpływu Maryi na rodzenie się w ludziach nadprzyrodzonego życia. W tajemnicy macierzyństwa Maryi wobec Syna Bożego upatrujemy również zasadniczego fundamentu Jej macierzyństwa wobec ludzi, gdyż Syn Boży przyjmując ludzką naturę w tajemnicy Wcielenia, stał się bratem ludzi, a tym samym Jego Matka stała się duchową Matką braci swego Syna.

W drugie z istotnych wydarzeń historiozbawczych, jakim była Chrystusowa Ofiara na krzyżu, przywracająca ludziom utracone życie Boże, Maryja wpisuje się również przez akt swojej zgody na tę ofiarę i macierzyńskie cierpienie, które w zjednoczeniu z cierpieniem Zbawiciela nabiera wartości odkupieńczej. Na Golgocie ma miejsce również uroczysta proklamacja duchowego macierzyństwa wobec ludzi, słowami testamentu Jezusa: «*Niewiasto, oto syn Twój*» [...] «*Oto Matka twoja*» (J 19, 26-27). Macierzyństwo to ma charakter uniwersalny, co – za bł. Janem Pawłem II – można uzasadnić następująco: jeśli zbawcze dzieło Chrystusa dotyczy wszystkich ludzi, a Maryja w tym dziele aktywnie uczestniczy, to trzeba przyjąć również, że macierzyństwo w porządku łaski, zasadzające się na owym uczestnictwie, dotyczy również wszystkich. W tym kontekście należy zauważyć aktywną obecność Maryi także w innych zbawczych misteriach Chrystusa (np. Narodzenie, Ofiarowanie, Kana), przez co również *współpracowała w dziele Zbawiciela przez posłuszeństwo, wiarę, nadzieję i żarliwą miłość dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich*⁵⁹.

Macierzyństwo Maryi wobec ludzi, mające swój teologiczny fundament w tajemnicy Wcielenia i uroczystości ogłoszonej z wysokości krzyża, trwa nadal. Polega ono na macierzyńskiej opiece oraz świadczonych pomocy, zwłaszcza w sprawach zbawienia wiecznego, które w głównej mierze realizują się poprzez Jej wstawiennictwo (orędownictwo) u Boga. Wczytując się w nauczanie klasyka pojęcia *macierzyństwo w porządku łaski*, jakim był bł. Jan Paweł II, można stwierdzić, że macierzyńskie pośrednictwo wstawiennicze stanowi główny nurt jego nauczania

---

⁵⁹ LG 61.